

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2906/2548

ธนาคารอาคารสงเคราะห์โจทก์ นางสาวพัชนี เมืองฮามจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 379, ป.พ.พ. มาตรา 198 ทวิ, ป.วิ.พ. มาตรา 223 ทวิ, ป.พ.พ. มาตรา 383, ป.วิ.พ. มาตรา 198 ทวิ

ย่อ / หลักกฎหมาย

ตามสัญญากู้เงินข้อ 1 ระบุว่า ในระยะ 3 ปีแรกนับแต่วันทำสัญญากู้เงิน โจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยจากจำเลยในอัตราร้อยละที่หลังจากนั้นโจทก์จึงมีสิทธิปรับอัตราร้อยละดอกเบี้ยให้สูงขึ้นได้ แต่ถ้าจำเลยผิดนัดไม่ชำระหนี้เมื่อใด ตามสัญญากู้เงินข้อ 3 ให้สิทธิโจทก์ปรับอัตราร้อยละดอกเบี้ยให้สูงขึ้นได้ทันทีโดยไม่ต้องรอให้ล่วงพ้น 3 ปี ดังนั้น เมื่อจำเลยผิดนัดแล้ว โจทก์จึงปรับอัตราร้อยละดอกเบี้ยสูงขึ้นเป็นร้อยละ 13.50 ต่อปี อันเป็นการใช้สิทธิตามสัญญากู้เงินข้อ 3 ซึ่งหากจำเลยไม่ผิดนัดโจทก์ยังไม่มีสิทธิปรับอัตราร้อยละดอกเบี้ยให้สูงขึ้นในขณะนั้นได้ การที่โจทก์ปรับอัตราร้อยละดอกเบี้ยให้สูงขึ้นจึงมิใช่เป็นการเรียกเอาดอกเบี้ยตามสัญญากู้เงินอันเป็นดอกผลดินนัยตามปกติ แต่มีลักษณะเป็นการเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเพื่อความปลอดภัยอันเกิดแต่การที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้อันเป็นเบี้ยปรับตาม ป.พ.พ. มาตรา 379 ที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 13.50 ต่อปี เป็นเบี้ยปรับซึ่งกำหนดไว้สูงเกินส่วนและใช้ดุลพินิจลดจำนวนลงจึงชอบด้วยมาตรา 383 กรณีที่จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลจะมีพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดให้โจทก์เป็นฝ่ายชนะคดีได้ก็ต่อเมื่อศาลเห็นว่าคำฟ้องของโจทก์มีมูลและไม่ขัดต่อกฎหมายตามที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 198 ทวิ วรรคหนึ่ง การที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยปัญหาเรื่องดอกเบี้ยโดยพิเคราะห์จากเอกสารที่โจทก์อ้างส่งเป็นพยานแล้วเห็นว่าเป็นเบี้ยปรับ เป็นการวินิจฉัยอยู่ในประเด็นตามคำฟ้อง มิใช่เป็นการวินิจฉัยนอกประเด็น

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2546 จำเลยทำสัญญากู้เงินโจทก์ 460,000 บาท ยอมเสียดอกเบี้ยอัตราร้อยละที่มีกำหนด 3 ปี ในอัตราและเงื่อนไขตามบันทึกต่อท้ายสัญญาโดยปีที่ 1 อัตราร้อยละ 3.25 ต่อปี ปีที่ 2 อัตราร้อยละ 4.25 ต่อปี ปีที่ 3 อัตราร้อยละ 5.25 ต่อปี ต่อจากนั้นยอมเสียดอกเบี้ยในอัตราที่โจทก์คิดจากลูกค้าย่อมขึ้นดิลบด้วย 0.25 หรืออัตราใหม่ที่โจทก์อาจเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นหรือต่ำลง โดยจำเลยจะชำระดอกเบี้ยและต้นเงินเป็นรายเดือนทุกเดือนไม่ต่ำกว่าเดือน 2,700 บาท ให้เสร็จสิ้นภายใน 20 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญาเงินกู้ หากผิดนัดยอมให้โจทก์เพิ่มอัตราร้อยละได้ตามที่เห็นสมควร ซึ่งโจทก์อาจคิดได้สูงสุดร้อยละ 19 ต่อปี ตามประกาศกระทรวงการคลัง จำเลยจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 70004 พร้อมสิ่งปลูกสร้างไว้แก่โจทก์เพื่อประกันหนี้ดังกล่าวนับแต่กู้เงินไปจำเลยผ่อนชำระหนี้บางส่วนโดยยืมให้แก่วินัยครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2546 เป็นเงิน 5,100 บาท แล้วไม่ชำระอีก โจทก์ปรับอัตราร้อยละดอกเบี้ย 1 ครั้ง จากอัตราร้อยละ 3.25 ต่อปี เป็นอัตราร้อยละ 13.50 ต่อปี โจทก์มีหนังสือทวงถามให้จำเลยชำระหนี้และไถ่ถอนจำนองแล้ว แต่จำเลยเพิกเฉย ขอให้บังคับจำเลยชำระเงิน 498,775.25 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 13.50 ต่อปี ของต้นเงิน 454,011.85 บาท นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ถ้าไม่ชำระให้ยึดทรัพย์จำนองออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ หากได้เงิน

ไม่พอให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์จนครบและให้จำเลยชำระค่าเบี้ยประกันอัคคีภัย 899.87 บาท ทุก ๆ สามปีต่อครั้งตลอดไป เริ่มตั้งแต่วันที่ 9 เมษายน 2549 จนกว่าจะชำระหนี้แก่โจทก์เสร็จ ศาลชั้นต้นรับฟ้องเป็นคดีไม่มีข้อยุ่งยาก จำเลยขาดนัดยื่นคำให้การและขาดนัดพิจารณา ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาให้จำเลยชำระเงิน 456,482.25 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12 ต่อปี ของต้นเงิน 454,011.85 บาท นับแต่วันที่ 18 ตุลาคม 2546 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ และให้จำเลยชำระค่าเบี้ยประกันอัคคีภัยทรัพย์สินของโจทก์ที่โจทก์จำเลยไปตามที่ได้จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 899.87 บาท ทุก ๆ สามปี นับตั้งแต่วันที่ 9 เมษายน 2549 เป็นต้นไปจนกว่าสัญญาจำนองจะระงับสิ้น หากจำเลยไม่ชำระหนี้ให้ครบถ้วนให้ยึดโฉนดที่ดินเลขที่ 70004 ตำบลท่าทราย อำเภอเมืองสมุทรสาคร พร้อมสิ่งปลูกสร้างออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ หากไม่พอให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์จนครบถ้วน กับให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 2,000 บาท โจทก์อุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลชั้นต้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 223 ทวิ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงยุติตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นว่า เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2546 จำเลยกู้เงินโจทก์ 460,000 บาท ยอมเสียดอกเบี้ย 3 ปีแรกในอัตราร้อยละ 3.25 ต่อปี ปีที่ 2 อัตราดอกเบี้ย 4.25 ต่อปี ปีที่ 3 อัตราดอกเบี้ย 5.25 ต่อปี ต่อจากนั้นยอมเสียดอกเบี้ยในอัตราที่โจทก์คิดจากลูกค้าย่อมขึ้นดิลบด้วย 0.25 หรืออัตราใหม่ซึ่งโจทก์อาจเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นหรือต่ำลง หากผิดนัดไม่ชำระดอกเบี้ยและต้นเงินตามที่กำหนดยอมให้โจทก์เพิ่มอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าที่กำหนดโดยไม่ต้องแจ้งให้จำเลยทราบล่วงหน้า ปรากฏตามสัญญากู้เงินเอกสารหมายเลข จ.5 และบันทึกต่อท้ายสัญญากู้เงินเอกสารหมายเลข จ.6 จำเลยจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างไว้แก่โจทก์เพื่อเป็นประกันหนี้ดังกล่าว ตามสัญญาจำนองเอกสารหมายเลข จ.8 และข้อตกลงต่อท้ายสัญญาจำนองเอกสารหมายเลข จ.9 ต่อมาเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2546 ภายหลังจากที่จำเลยผิดนัดแล้ว โจทก์ปรับอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นจากอัตราร้อยละ 3.25 ต่อปี เป็นอัตราร้อยละ 13.50 ต่อปี มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์ว่าการที่ศาลชั้นต้นลดดอกเบี้ยจากอัตราร้อยละ 13.50 ต่อปี เป็นอัตราร้อยละ 12 ต่อปี นับแต่วันที่ 18 ตุลาคม 2546 โดยถือว่าเป็นเบี้ยปรับชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ที่โจทก์อุทธรณ์ว่า ข้อตกลงที่จำเลยยอมให้โจทก์ปรับอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าที่กำหนดในกรณีผิดนัดไม่เข้าข้อกฎหมายในเรื่องเบี้ยปรับ เพราะสัญญากู้เงินระหว่างโจทก์กับจำเลยมีได้ระบุว่าหากจำเลยผิดสัญญาจำเลยจะชดเชยค่าเสียหายหรือจะให้เบี้ยปรับแก่โจทก์ ส่วนดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 13.50 ต่อปี เป็นอัตราดอกเบี้ยในกรณีผิดนัดตามประกาศของโจทก์ ที่กำหนดจำนวนแน่นอนมิได้เป็นอัตราที่โจทก์จะปรับหรือคิดได้ตามความต้องการของโจทก์แต่อย่างใด การคิดดอกเบี้ยดังกล่าวของโจทก์อาศัยอำนาจตามประกาศกระทรวงการคลังที่กำหนดให้โจทก์เรียกดอกเบี้ยได้ไม่เกินร้อยละ 19 ต่อปี เข้าลักษณะเป็นดอกเบี้ยสินไหมได้เป็นการคิดดอกเบี้ยปรับดังที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยนั้น ศาลฎีกาเห็นว่า ตามสัญญากู้เงินเอกสารหมายเลข จ.5 ประกอบบันทึกต่อท้ายสัญญากู้เงินเอกสารหมายเลข จ.6 ข้อ 1 ระบุว่า ในระยะ 3 ปีแรกนับแต่วันทำสัญญากู้เงิน โจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยจากจำเลยในอัตราร้อยละ 3.25 ต่อปี ปีที่ 2 อัตราดอกเบี้ย 4.25 ต่อปี ปีที่ 3 อัตราดอกเบี้ย 5.25 ต่อปี หลังจากนั้นโจทก์จึงจะมีสิทธิปรับอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นได้ แต่ถ้าจำเลยผิดนัดไม่ชำระหนี้เมื่อใด ตามสัญญากู้เงินเอกสารหมายเลข จ.5 ข้อ 3 ให้สิทธิโจทก์ปรับอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นได้ทันทีโดยไม่ต้องรอให้ล่วงพ้น 3 ปี ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2546 ภาย

หลังจากจำเลยผิดนัดแล้ว โจทก์ได้ปรับอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นเป็นร้อยละ 13.50 ต่อปี อันเป็นการใช้สิทธิตามสัญญากู้เงินเอกสารหมายเลข จ.5 ข้อ 3 ซึ่งหากจำเลยไม่ผิดนัด โจทก์ยังไม่มีสิทธิปรับอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นในขณะนั้น การที่โจทก์ปรับอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นดังกล่าวจึงมิใช่เป็นการเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่การที่ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ อันเป็นเบี้ยปรับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 379 ที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 13.50 ต่อปี นับแต่วันที่ 18 ตุลาคม 2546 เป็นเบี้ยปรับซึ่งกำหนดไว้สูงเกินส่วนและใช้ดุลพินิจลดจำนวนลงจึงชอบด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 383 วรรคหนึ่ง แล้ว ส่วนที่โจทก์อุทธรณ์ว่า ศาลชั้นต้นวินิจฉัยในเรื่องดอกเบี้ยเป็นเบี้ยปรับเป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นเนื่องจากจำเลยไม่ได้ยื่นคำให้การต่อสู้คดีหรือนำสืบพยานหลักฐานหักล้างนั้น เห็นว่า แม้จำเลยจะขาดนัดยื่นคำให้การก็ตามแต่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดให้โจทก์เป็นฝ่ายชนะคดีได้ก็ต่อเมื่อศาลเห็นว่าคำฟ้องของโจทก์มีมูลและไม่ขัดต่อกฎหมายตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 198 ทวิ วรรคหนึ่ง การที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยปัญหาในเรื่องดอกเบี้ยดังกล่าวโดยพิเคราะห์จากเอกสารที่โจทก์อ้างส่งเป็นพยานแล้วเห็นว่าเป็นเบี้ยปรับ จึงเป็นการวินิจฉัยอยู่ในประเด็นตามคำฟ้อง หาใช่เป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นแต่อย่างใดไม่ อุทธรณ์ของโจทก์ทุกข้อฟังไม่ขึ้น" พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกคำขอของโจทก์ที่ให้จำเลยชำระค่าเบี้ยประกันอัคคีภัยจำนวน 899.87 บาท ทุก ๆ สามปีต่อครั้ง นับแต่วันที่ 9 เมษายน 2549 จนกว่าจะชำระหนี้แก่โจทก์เสร็จ นอกจากนี้ก็แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นนี้ให้เป็นพับ

องค์คณะ

ประทีป ปิติสันต์ · สมศักดิ์ เนตรมัย · สุภิญญา ชยารักษ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/2906/2548>